

In het verleden behaalde resultaten...

door drs. J.J.H. van Rossum FFP

| senior rekenkundig expert bij Sedgwick

'In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.' Nog niet zo lang geleden hoorden wij deze uitspraak regelmatig langskomen. Bij de aanschaf van een financieel product werd hiermee gewaarschuwd voor al te positieve verwachtingen gebaseerd op eerdere rendementen. Het geeft aan dat het verleden niet altijd een goede voorspeller van de toekomst is.

Dat ook rekenrentes uit het verleden niet automatisch een garantie voor de toekomst bieden, is in de afgelopen

de rekenrente. Eerder werd in een rechterlijke uitspraak aangegeven dat de hoogte van deze rekenrente niet door de waan van de dag zou mogen worden bepaald. Feit is echter wel dat wij in deze huidige waan met een extreem lage spaarrente te maken hebben. Op het moment dat letselschadeslachtoffers hun schade-uitkering ontvangen, worden zij direct met deze realiteit geconfronteerd. Niettemin ziet deze uitkering dikwijls op een langere periode waarin de spaarrente alsnog kan gaan stijgen.

'In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.'

periode pijnlijk duidelijk geworden. De huidige spaarrente is nagenoeg nihil en in sommige gevallen zelfs negatief, terwijl we op basis van bijvoorbeeld de gemiddelde 10 jaarsrente op een staatsobligatie anders zouden mogen verwachten. Wat dat betreft is een duidelijke parallel te trekken tussen het rendement van een belegging enerzijds en de rente op een spaarrekening anderzijds. Beide zijn ongewis en kunnen niet automatisch op voorgaande gemiddelden worden gebaseerd. Diegenen die vroeger bij de statistiekles goed hebben opgelet, weten dat de betrouwbaarheid van uitspraken over de toekomst overigens wel toeneemt wanneer van gemiddelde rendementen over langere tijdsperioden wordt uitgegaan.

Dit brengt me bij het vraagstuk van het kapitaliseren van letselschade-uitkeringen, ofwel het hete hangijzer van

Op dit moment kunnen we zelfs al constateren dat als gevolg van de toenemende economische vraag de prijzen van grondstoffen, diensten en producten stijgen, ofwel inflatie. Een hogere inflatie betekent doorgaans ook een hogere (spaar) rente.

Als we het over de spaarrente uit het verleden hebben, moeten we ook constateren dat deze door het opkoopprogramma van de Europese Centrale Bank (ECB) kunstmatig is beïnvloed. De ECB heeft uitgeroepen dat dit opkoopprogramma de rente met 1,6 procent kan laten dalen. Wanneer deze interventie wordt afgebouwd, zal de rente straks weer gaan stijgen. Dit bevestigt wederom dat de spaarrente uit het verleden (en het heden) niet automatisch een garantie voor de toekomst is. Zo hebben diverse economen al de verwachting uitgesproken dat de kapitaalmarktrente tussen medio 2023 en 2024 met 1 procent stijgt.

Indien een schade-uitkering met een te hoge rekenrente wordt gekapitaliseerd, betekent dit dat het bedrag niet toereikend is om in de toekomst alle schade te kunnen dekken. Omgekeerd is het ook zo dat bij een te lage rekenrente feitelijk teveel wordt uitgekeerd.

Dit brengt mij op een ander onderwerp: de fiscale schade. Deze wordt aan de hand van een stapsgewijze afname van het kapitaal berekend, maar wat als dit kapitaal opeens in één keer wordt aangewend? Dan is er zomaar veel minder fiscale schade aan de orde. Ook dan is er dus feitelijk te veel uitgekeerd.

Bovendien wordt ook hier de schade berekend aan de hand van de huidige wetgeving. Voor diegenen die het regeerakkoord goed hebben doorgelezen is het inmiddels duidelijk dat in de toekomst de belastingheffing in box III aangepast zal worden. Het voornemen is om hierbij meer en beter aan te sluiten bij de feitelijke rente op dat moment. Dit voornemen is overigens inmiddels al ingehaald door de realiteit: de belastingdienst heeft zeer onlangs besloten 'tot nader order' geen belastingaanslagen en beschikkingen op te leggen die gebaseerd zijn op de heffing in box III. Aanleiding is het arrest van de Hoge Raad van december vorig jaar (<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2021:1963>). Hierin werd gesteld dat het sinds 2017 geldende box III-stelsel in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De belastingheffing zou hierbij niet gebaseerd mogen zijn op fictieve rendementen die voortkomen uit eveneens fictieve beleggingen. Verder gaf de Hoge Raad aan dat de gedupeerden 'rechtsherstel' zouden moeten krijgen. Ook hier geldt dus de mogelijkheid dat de huidige fiscale schade die berekend én uitgekeerd is, aanmerke-

naar de feitelijke schade die in enig jaar optreedt. De verzekeraar zal hierbij doorgaans een rendement op het (nog niet uitgekeerde) kapitaal kunnen maken, dat hoger ligt dan het rendement waarmee zou worden gekapitaliseerd. Voor een verzekeraar zou dit kunnen pleiten om op basis van een periodieke uitkering af te wikkelen, in plaats van een contante waarde uit te keren die op een (te) lage rekenrente en te hoge fiscale schade is gebaseerd.

Wij kunnen dus concluderen dat het vraagstuk van de rekenrente niet eenvoudig is en door onzekerheden en onduidelijkheden wordt omgeven. Het valt dan ook te prijzen dat er nu over een eenduidige richtlijn voor de hoogte van de rekenrente

‘Let op: de huidige lage rente en de huidige fiscale wetgeving bieden geen zekerheid voor de toekomst...’

lijkt hoger kan zijn dan de feitelijke fiscale schade. Meer in het algemeen kan gesteld worden, dat de fiscale schade die op dit moment volgens de huidige fiscale wetgeving berekend wordt, per definitie niet de feitelijke schade dekt. Er is immers al aangegeven dat het huidige box III-stelsel op de schop gaat.

Bij de afwikkeling van een letselschade-uitkering hebben partijen in die zin dus met diverse goede en kwade kansen te maken. Wie in de toekomst kan kijken, weet wat de spaarrente doet, hoe belanghebbenden de schade-uitkering hebben aangewend, hoe de nieuwe heffing in box III eruitziet en welke feitelijke schade ontstaat. Helaas zijn er nog geen goed werkende glazen bollen voorhanden. We zullen dus toch met deze onzekerheid moeten omgaan. Tenminste, wanneer de wens bestaat om in één keer af te wikkelen. Voor een periodieke afwikkeling hebben we namelijk geen glazen bol nodig. Hierbij wordt gekeken

wordt nagedacht. Onlangs is door twee overlegorganen van rechters gezamenlijk een notitie met aanbevelingen voor de rekenrente opgesteld. Zonder hierbij een waardeoordeel over de voorgestelde hoogtes van de rente te geven, kan met dit initiatief in elk geval meer duidelijkheid en ook richting worden gebracht in de discussies over de rekenrente. Wél zou ik er voorstander van zijn de berekening van deze contante waarde voortaan van een soort van bijsluiters te laten vergezellen. De eerdere boodschap over de in het verleden behaalde resultaten zou ik dan graag willen aanpassen. Deze nieuwe bijsluiters luidt dan 'Let op: de huidige lage rente en de huidige fiscale wetgeving bieden geen zekerheid voor de toekomst...'

P.s. In deze bijsluiters zou ook nog een verwijzing naar de inflatie kunnen worden gemaakt. Dit onderwerp parkeer ik graag voor mijn volgende column.

